യോഗവാസിഷ്ഠഃ/പ്രകരണമ് 5✓
(ഉപശമ+പ്രകരണമ്)/സർഗം 18✓

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .

യു+ക്താശ-യാനാം മഹതാ/മഹ-താനാംങ്ങ് കുദൃ+ഷ്ടിഭിഃ .
സ്വഭാ-വോ ്യം മഹാബാഹോ/ ലീലയാ ചരതാ-മിഹ .. 1

വിഹര+ന്നപി സംസാരേ ജീവ+ന്മുക്ത-മനാ മുനിഃ .
ആദി-മ+ധ്യാന്ത-വിരസാ വിഹസേ+ജ്ജാഗ-തീർ-ഗതീഃ .. 2

സർവ+പ്രകൃത-കാര്യസ്ഥോ മ+ധ്യ+സ്ഥഃസ് സർവ-ദൃഷ്ടിഷു .
ധ്യേയംൻ തംവ് വാസനാ+ത്യാഗ/മവലമ്ബ്യ+ വ്യവസ്ഥിതഃ .. 3

സർവ+ത്ര വിഗതോ+ദ്വേഗഃസ് സർവാർഥ-പരിപോഷകഃ .
വിവേകോദ്-ദ്യോത-ദൃഷ്ടാത്മാ+ പ്രബോ-ധോപ-വന+സ്ഥിതിഃ .. 4

സർവാ-തീത-പദാ-ലമ്ബീ/ പൂർണേന്ദു-ശിശിരാ-ശയഃ .
നോ+ദ്വേഗീ നച തു+ഷ്ടാത്മാ സംസാരേ നാവ-സീദതി .. 5

സർവ-ശ+ത്രുഷു മ+ധ്യ+സ്ഥോ ദയാ-ദാ+ക്ഷിണ്യ-സംയ്-യുതഃ .
പ്രാപ്ത-കർമ-കരോ ്+ഗ്ര്യാണാം സംസാരേ നാവ-സീദതി .. 6

നാഭി-നന്ദതി ന+ ദ്വേഷ്ടി ന ശോചതി ന കാങ്ക്ഷതി .
മൗനസ്ഥഃഫ് പ്രകൃതാ-രമ്ഭീ സംസാരേ നാവ-സീദതി .. 7

പൃഷ്ടഃസ് സൻ/പ്രകൃതംവ് വക്തി/ ന പൃഷ്ടഃസ് സ്ഥാണുവത്-സ്ഥിതഃ .
ഈഹി-താനീ-ഹിതൈർ/മുക്തഃസ് സംസാരേ നാവസീ-ദതി .. 8

സർവ+സ്യാഭി-മതംവ് വക്താ ചോദിതഃഫ് പേശലോ+ക്തിമാൻ .
ആശ-യ+ജ്ഞശ്ച ഭൂതാനാം സംസാരേ നാവസീദതി .. 9

യുക്താ-യുക്ത-ദൃശാ+ ഗ്രസ്ത/മാശോ/പഹത/ചേഷ്ടിതമ് .
ജാനാതി ലോക-ദൃഷ്ടാന്തംങ്ങ് കര-കോടര-ബി+ല്വ/വത് .. 10

പരം പദ-മുപാ-രൂഢോ ഭങ്/ഗുരാംഞ്ജ് ജാഗതീം സ്ഥിതിമ് .
അന്തഃശ്-ശീതലയാ ബു+ദ്ധ്യാ ഹസ+ന്നിവ നിരീ+ക്ഷതേ .. 11

ജിത-ചിത്താ മഹാ+ത്മാനോ യേ ഹി ദൃഷ്ട-പരാവരാഃ .
സ്വഭാവ ഈദൃശസ്/തേഷാംങ്ങ് കഥിതസ്-തവ രാഘവ .. 12

വയംൻ തു വക്തും മൂർഖാണാ/മജിതാ+ത്മീയ-ചേതസാമ് .
ഭോഗ-കർദമ-മ+ഗ്നാനാംൻ ന വിദ്മോ ്ഭി-മതം മതമ് .. 13

തേഷാ-മഭിമതാ നാ+ര്യോ ഭാവാ-ഭാവ-വിഭൂഷിതാഃ .
ജ്വാലാ-നരക-വ+ഹീനാംയ് യാസ്താഃഖ് കനക-രോചിഷഃ .. 14

അനർഥ-ഗഹനാ+ശ്ചാർഥാ+ വ്യർഥാ-നർഥ-കദർ/ഥനാഃ .
ദിശന്തോ ദുഃഖ-സംരമ്ഭ/മഭിതഃഫ് പ്രഹിതാ-പദഃ .. 15

ഫല-സംധീനി കർമാണി/ നാനാ-ചാര-മയാ-നി ച .
സുഖദുഃഖാവ-പൂർണാനി താനി വക്തുംൻ ന ശക്നുമഃ .. 16

പൂർണാംൻ ദൃഷ്ടി-മവഷ്/ടഭ്യ+ ധ്യേയ+ത്യാഗ-വിലാസിനീമ് .
ജീവ+ന്മു+ക്തതയാ+ സ്വ+സ്ഥാ/ ലോകേ വിഹര രാഘവ .. 17

അന്തഃസ് സംൻത്യക്ത-സർവാശോ വീത-രാഗോ വിവാസനഃ .
ബഹിഃസ് സർവ-സമാചാരോ ലോകേ വിഹര രാഘവ .. 18

ഉദാരഃഫ് പേശലാ-ചാരഃസ് സർവാ-ചാരാനു-വൃത്തിമാൻ .
അന്തഃസ് സർവ-പരി+ത്യാഗീ ലോകേ വിഹര രാഘവ .. 19

പ്രവിചാര്യ ദശാഃസ് സർവാ യദ-തുച്ഛം പരം പദമ് .
തദേവ ഭാവേ-നാലമ്ബ്യ ലോകേ വിഹര രാഘവ .. 20

അന്തർ/നൈരാ+ശ്യ-മാദായ ബഹി-രാശോ+ന്മുഖേ-ഹിതഃ .
ബഹിസ്-തപ്തോ്ഽ+ന്തരാ-ശീതോ ലോകേ വിഹര രാഘവ .. 21

ബഹിഃഖ് കൃത്രിമ-സംരമ്ഭോ ഹൃദി സംരമ്ഭ-വർജിതഃ .
കർതാ ബഹിര-കർതാ+ന്തർ/ലോകേ വിഹര രാഘവ .. 22

ജ്ഞാത-വാനസി സർവേഷാം ഭാവാനാം സമ്യ-ഗന്തരമ് .
യഥേ+ച്ഛസി തഥാ ദൃഷ്ട്യാ ലോകേ വിഹര രാഘവ .. 23

കൃത്രി+മോല്ലാസ-ഹർഷ+സ്ഥഃഖ് കൃത്രിമോ+ദ്വേഗ-ഗർഹണഃ .
കൃത്രിമാ/രമ്ഭ/സംരമ്ഭോ ലോകേ വിഹര രാഘവ .. 24

ത്യ+ക്താഹംങ്-കൃതിരാ+ശ്വസ്ത/മതിരാ-കാശ-ശോഭനഃ .
അഗൃഹീത-കല+ങ്കാ+ങ്കോ ലോകേ വിഹര രാഘവ .. 25

ആശാപാശ-ശതോ+ന്മുക്തഃസ് സമഃസ് സർവാസു വൃത്തിഷു .
ബഹിഃഫ് പ്രകൃതി-കാ+ര്യ+സ്ഥോ ലോകേ വിഹര രാഘവ .. 26

ന ബന്ധോ്ഽസ്തി/ ന മോക്ഷോ്ഽസ്തി/ ദേഹിനഃഫ് പരമാർ/ഥതഃ .
മി+ഥ്യേയ-മിന്ദ്രജാല+ശ്രീഃസ് സംസാര-പരി-വർതിനീ .. 27

ഭ്രാന്തി-മാത്ര-മിദം മോഹാജ്-ജഗ+ദ്രാഘവ ദൃശ്യതേ .
ജനിത+പ്രത്യയം സ്ഫാരംഞ് ജലംൻ തീവ്രാ-തപേ യഥാ .. 28

അബദ്ധ+സ്യൈക-രൂപസ്യ സർവ-ഗസ്യാ+ത്മനഃഖ് കഥമ് .
ബന്ധഃസ് സ്യാത്-തദ-ഭാവേ തു/ മോക്ഷഃഖ് കസ്യ വിധീയതേ .. 29

അത+ത്ത്വ+ജ്ഞാന/ജാതേയം സംസാര+ഭ്രാന്തിരാ-തതാ .
ത+ത്ത്വ+ജ്ഞാനാത്/ക്ഷയംയ് യാതി ര+ജ്ജ്വാമിവ ഭുജങ്ഗ-ധീഃ .. 30

ജ്ഞാത-വാനസി ത+ത്ത്വം-സ്വ/മേകയാ സൂ+ക്ഷ്മയാ ധിയാ .
ജാതോ്സി നിരഹംങ്-കാരോ+ വ്യോമ-വത്തിഷ്ഠ നിർമലഃ .. 31

ജ്ഞോ്സി+ ത്വിത്ഥംൻ തദഖിലാഃസ് സുഹൃദ്/ബാ+ന്ധവ/വാസനാഃ .
സംൻത്യജാ/സത്-സ്വഭാവസ്യ കാ നാമ കില ഭാവനാ .. 32

അപി ചേ+ത്ഥംൻ തദ+ന്യസ്ത്വം/ സ+ത്ത്വ/വാനനു-മീയസേ .
ഇദം പ്രഥ-മതഃഫ് പ്രാപ്തം പരമാ-ദപി കാരണാത് .. 33

ഭോഗ-ബന്ധു-ജഗദ്/ഭാവൈഃഖ് കർമ-ഭിശ്ച ശുഭാ-ശുഭൈഃ .
ആത്മനോ നാസ്തി സംബന്ധഃഖ് കിമേ-താനനു-ശോചസി .. 34

ആത്മ-ത+ത്ത്വൈക-സാരോ്ഹ/മിതി ജാത/ധിയോ ഭയൈഃ .
ന തേ രാമാസ്തി സംബന്ധഃഖ് കിം ബിഭേഷി ജഗദ്/ഭ്രമാത് .. 35

അജാതസ്യ സതോ ബന്ധോർ/ബന്ധു-ദുഃഖ-സുഖ+ഭ്രമൈഃ .
കസ്തേ രാഘവ സംബന്ധോ യദേ-താനനു-ശോചസി .. 36

ത്വംഞ് ചേദ്/ബഭൂവിഥ പുരാ/ തഥേ-ദാനീം ഭവിഷ്യസി .
അദ്യ ചേഹ+ സ്ഥിതോ്സീതി+ ജ്ഞാത-വാനസി നി+ശ്ചയമ് .. 37

തദാ-നന്തര-ഗാന+ന്യാൻ/പ്രാണാദീൻ-നികട+സ്ഥിതാൻ .
ബന്ധൂ-നതീ-താൻഥ്.സുബഹൂൻ/കസ്മാ+ത്ത്വംൻ നാനുശോചസി .. 38

പൂർവ-മ+ന്യസ്/തഥേ-ദാനീം ബഭൂവിഥ ഭവി+ഷ്യസി .
യദി രാമ തഥാ/പി+ ത്വം സ+ദ്രൂപംങ് കിംവ് വിമുഹ്യസി .. 39

പുരാ ഭൂ+ത്വാ+ദ്യ ഭൂ+ത്വാ ച ഭൂയ+ശ്ചേന്ന ഭവിഷ്യസി. .
തഥാപി+ ക്ഷീണ-സംസാരഃഖ് കിമർഥ-മനു-ശോചസി .. 40

തസ്മാന്ന ദുഃഖിതാ യുക്താ+ പ്രാകൃതേ ജാഗതേ+ ക്രമേ .
തഥൈവ മുദിതാ യുക്താ യുക്തംങ് കാര്യാനു-വർതനമ് .. 41

മാ ഗച്ഛ ദുഃഖിതാം രാമ സുഖിതാ-മപി മാ+ വ്രജ .
സമതാ-മേഹി സർവത്ര പരമാത്മാ ഹി സർവഗഃ .. 42

അനന്തഃസ് സഥ്.സ്വരൂപസ്ത്വംങ് ഖമി-വാതി-തതാ+ന്തരമ് .
പ്രകാശോ നിത്യ-ശുദ്ധസ്ത്വംഞ് ജ്വാലാനാ-മിവ കോടരമ് .. 43

ജാഗതാനാം പദാർഥാനാ-മദൃഷ്ടാത്മ-തനുസ്-തനുഃ .
ഹൃഥ്-സ്ഥാ്സി ഹാര-മുക്താനാ-മേകസ്/തന്തു-രിവാതതഃ .. 44

സംസാര+സ്ഥിതിരേ-വേയംയ് യദ്/ഭൂത്വാ ഭൂയതേ പുനഃ .
അജ്ഞേ-നൈവ ന തജ്-ജ്ഞേന+ ജ്ഞോ്സി രാമ സുഖീ ഭവ .. 45

സ്വരൂപ-മിദ-മ+സ്യാസ്തു സംസൃതേഃസ് സത-താധി-മത് .
അജ്ഞാനാത്-സ്ഫാരതാ-മേതി+ ജ്ഞാത-വാനസി സന്മതേ .. 46

രൂപംങ്ങ് കിമ+ന്യദ്/ഭവതു+ ഭ്രമ-മാത്രാ/ദൃതേ+ ഭ്രമേ .
സ്വപ്ന-മാത്രാ/ദൃതേ+ സ്വപ്നേ/ ഭവ+ത്യ+ന്യോ ഹി കഃഖ് ക്രമഃ .. 47

സർവ-ശക്തേ-രിയം ശക്തിർ/ഭ്രമ-മാത്ര-മയംൻ തഥാ .
രാമ ദൃശ്യത ഏവേദ-മാഭാന-മതി-ഭാസ്വരമ് .. 48

സുബന്ധുഃഖ് കസ്യ-ചിത്/കഃസ് സ്യാദി-ഹനോ കശ്ചിദ+പ്യരിഃ .
സദാ സർവേ ച സർവസ്യ സർവം സർവേ+ശ്വരേ+ച്ഛയാ .. 49

ആലൂന-ശീർണ-മഖില/മിദ-മന്യോന്യ-സംശ്രിതമ് .
അനാരതംയ് യാതി ജഗത്-തരങ്ങ്/ഗൗഘ ഇവാമ്ഭസഃ .. 50

അധ ഊർ/ധ്വ+ത്വ-മായാതി യാ+ത്യൂർധ്വ+ത്വ-മധസ്/തഥാ .
സംസാരസ്യ ചല+സ്യാ+സ്യ/ ചക്രനേമി-രിവാ-ഭിതഃ .. 51

സ്വർഗ+സ്ഥാ നരകംയ് യാന്തി നാരകാ+ശ്ച+ ത്രിവിഷ്ടപമ് .
യോനേർ-യോ+(നി-അ)+ന്തരംയ് യാന്തി+ ദ്വീപാദ്-ദ്വീപാ+ന്തരംഞ്ഞ് ജനാഃ .. 52

ധീരാഃഖ് കാർപണ്യ-മായാന്തി കൃപണാ യാന്തി ധീരതാമ് .
പരി+സ്ഫുരന്തി ഭൂതാനി/ പാതോത്-പാത-ശത+ഭ്രമൈഃ .. 53

ഏകരൂപ+സ്ഥിരംഞ്ഞ് ചക്രം/ സ്വച്ഛം/ സംതാപ-വർജിതമ് .
നേഹ സംപ്രാ+പ്യതേ കിംചി-ദഗ്നൗ ഹിമ-കണോ യഥാ .. 54

യേ യേ നാമ മഹാഭാഗാ ബഹവോ ബാന്ധവാസ്-തഥാ .
വിനഷ്ടാ ഏവ ദൃ+ശ്യ+ന്തേ തേ തേ കതിപയൈർ/ദിനൈഃ .. 55

പരതാ+ത്മീയ-താന്യത്വ/ത്വത്വ-മ+ത്ത്വാദി-ഭാവനാ .
നേഹ സത്യാ മഹാബാഹോ+ ദ്വിചന്ദ്രാദി-ദൃശോ യഥാ .. 56

അയം ബന്ധുഃഫ് പര+ശ്ചായ-മയംഞ്ഞ് ചാഹമയം ഭവാൻ .
ഇതി മിഥ്യാ-ദൃശോ രാമ വിഗലന്തു തവാധുനാ .. 57

ക്രീഡാർഥം വ്യവ-ഹാരസ്ഥ ഏതാഭിർ/ഹത-ദൃഷ്ടിഭിഃ .
ആമൂല-മന്തശ്/ഛിന്നാഭിർ/ബഹിർ/വിഹര ഹേലയാ .. 58

സംസാര-സരണാ-വസ്യാംൻ തഥാ വിഹര സുവ്രത .
നയ-ഥൈവ+ ശ്രമ+ശ്രാന്തോ വാസനാ-ഭാര-വാനിവ .. 59

യഥാ യഥൈഷാ കാ+ര്യാണി വാസനാ+ക്ഷയ-കാരിണീ .
വിചാരണാ തവോദേതി സംശാ+മ്യന്തി തഥാ തഥാ .. 60

അയം ബന്ധു-രയംൻ നേതി ഗണനാ ലഘു-ചേതസാമ് .
ഉദാര-ചരിതാനാംൻ തു വിഗതാ-വരണൈവ ധീഃ .. 61

നത-ദസ്തി ന യ+ത്രാഹംൻ ന ത/ദസ്തി ന യ+ന്മമ .
ഇതി നിർണീയ ധീരാണാംവ് വിഗതാ-വര-ണൈവ ധീഃ .. 62

നാസ്ത-മേതി ന ചോദേതി യ+ശ്ചിദാ-കാശ-വ+ന്മഹാൻ .
സർവം സംപശ്യതി+ സ്വസ്ഥഃസ് സ്വ+സ്ഥോ ഭൂമിതലംയ് യഥാ .. 63

സർവാ ഏവ ഹി-തേ ഭൂത/ജാതയോ രാമ ബ+ന്ധവഃ .
അത്യന്താ-സംയ്-യുതാ ഏതാസ്/തവ രാമ ന കാശ്ചന .. 64

വിവിധ-ജന്മ-ശതാ-ഹിത-സംഭ്രമേ
ജഗതി ബന്ധുര/ബന്ധു-രിതീ+ക്ഷണമ് .
ഭ്രമദ-ശൈവ വിവൽ-ഗതി വസ്തുത+
സ്ത്രി-ഭുവനംഞ്ച് ചിര-ബ+ന്ധുര-ബ+ന്ധ്വപി .. 65

ഇത്യാർഷേ ശ്രീവാസിഷ്ഠ-മഹാരാമായണേ വാല്മീകീയേ മോക്ഷോപായേ-ഷൂപ-ശമ+പ്രകരണേ ജീവ-ന്മുക്ത-വർണനംൻ നാമാഷ്ടാ-ദശഃശ് സർഗഃ .. 18 ..
ഓം
****
CHECKED BY GURU P.R.IYER
25.10.2025